

Sygn. akt I CSK 556/16

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa Banku [...] S.A. w W.

przeciwko M. L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 maja 2017 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 11 lutego 2016 r., sygn. akt VI ACa .../15,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 16 października 2014 r. zasądził od pozwanej M. L. na rzecz powódki Banku [...] S.A. w [...] kwotę 114.630,93 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 marca 2013 r. i kosztami procesu, przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia i wnioski.

Powódka na podstawie umowy zawartej w dniu 13 grudnia 2000 r. udzieliła Z. T. pożyczki gotówkowej na cel konsumpcyjny w kwocie 200.000,00 zł z terminem spłaty do dnia 13 grudnia 2004 r. Spłatę pożyczki zabezpieczał weksel *in balnco* wystawiony przez pożyczkobiorcę i poręczony m.in. przez pozwaną. Wobec zaprzestania spłat rat pożyczki powódka wszczęła przeciwko pozwanej postępowanie egzekucyjne na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego w dniu 26 czerwca 2002 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, opiewającego na kwotę 165.643,21 zł. Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 21 listopada 2012 r. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy stanowiący podstawę egzekucji prowadzonej przeciwko pozwanej, stwierdzając, że egzekwowane roszczenie stwierdzone tym tytułem – stosownie do art. 125 § 1 w związku z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. - uległo przedawnieniu.

Powódka w dniu 15 marca 2013 r. – odwołując się do deklaracji wekslowej - wypełniła weksel zabezpieczający spłatę pożyczki na kwotę aktualnego zadłużenia, tj. 273.648,00 zł z datą płatności w dniu 22 marca 2013 r. i poinformowała o tym pozwaną, wzywając ją do zapłaty tej należności. Pozwana pismami z dnia 25 marca 2013 r. i z dnia 15 kwietnia 2013 r. wysłała do powódki oświadczenia o potrąceniu z wierzytelności wynikającej z poręczenia wekslowego wierzytelności własnych w kwotach 157.308,34 zł i 1.709,40 zł.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny, Sąd Okręgowy uznał powództwo za usprawiedliwione. Wskazał, że skoro pozwana udzieliła poręczenia za wystawcę weksla *in blanco*, a nie poręczenia cywilnego, to w procesie niniejszym nie może podnieść skutecznie zarzutu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, przysługującego wystawcy weksla; między pozwaną a powódką nie istnieje żaden stosunek podstawowy, którego mógłby dotyczyć ten zarzut.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację pozwaną od wyroku Sądu Okręgowego, dzieląc w całej rozciągłości przyjęte za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że przedawnienie ze stosunku podstawowego ma znaczenie tylko do chwili uzupełnienia weksla; od tej chwili w postępowaniu wekslowym stosuje się przedawnienie wekslowe, którego bieg – w odniesieniu do awalisty - rozpoczyna się od dnia płatności weksla (art. 70 pr. weksl.). Skoro weksel został uzupełniony przed upływem terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, to zarzut przedawnienia mógł być rozpatrywany jedynie w odniesieniu do przedawnienia wekslowego. Termin płatności weksla został oznaczony na dzień 22 marca 2013 r., zaś oparte na nim powództwo wytoczono w dniu 21 maja 2013 r. Poniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia trafnie zatem został uznany za bezskuteczny.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej zarzuciła naruszenie:

- art. 10 w związku z art. 32 i art. 103 pr. weksl. przez błędną wykładnię i niezasadne uznanie, że pozwana jako poręczyciel wekslowy za wystawcę weksla nie może bronić się zarzutami przysługującymi wystawcy weksla, podczas gdy poręczyciel może podnosić wobec remitenta zarzuty dotyczące stosunku podstawowego i wskazywać, że weksel został uzupełniony przez remitenta po upływie terminu roszczenia ze stosunku podstawowego;

- art. 10 w związku z art. 103 pr. weksl. i art. 65 k.c. przez błędną wykładnię i nieuwzględnienie zarzutu uzupełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem, tj. po sześciu latach od upływu terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego;

- art. 118 w związku z art. 120 i art. 117 § 2 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i niewzięcie pod uwagę, że roszczenie powódki ze stosunku

podstawowego uległo przedawnieniu w terminie trzech lat, a więc przed uzupełnieniem weksla *in blanco* oraz

- art. 70 w związku z art. 103 i art. 10 pr. weksl. oraz art. 65 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie do nieistniejącego zobowiązania wekslowego pozwanej.

Podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania skarżąca wypełniła zarzutami naruszenia:

- art. 378 § 1 w związku z art. 328 § 2 i art. 391 § 1 k.p.c. przez niewzięcie pod uwagę zarzutu naruszenia art. 10 pr. weksl. w związku z art. 65 k.c., tj. uzupełnienia weksla *in blanco* niezgodnie z upoważnieniem;

- art. 386 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie apelacji oczywiście uzasadnionej oraz

- art. 385 k.p.c. przez niesłuszne oddalenie apelacji oczywiście uzasadnionej.

Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny, dzieląc ocenę Sądu pierwszej instancji odnoszącą się do zarzutu przedawnienia dochodzonego roszczenia, wskazał, że pozwana, będąca poręczycielem wekslowym, mogłaby powołać się wobec powódki (pożyczkodawcy) na ten zarzut w odniesieniu do roszczenia ze stosunku podstawowego; skuteczność tego zarzutu podlegała ocenie przez pryzmat postanowień porozumienia wekslowego. Zauważył przy tym, że treścią upoważnienia zawartego w deklaracji wekslowej towarzyszącej wystawieniu weksla *in blanco*, wręczanego dla zabezpieczenia określonego roszczenia, jest objęcie uzupełnienia weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Podkreślił wreszcie, że przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego ma znaczenie do chwili uzupełnienia weksla; dopiero po tym uzupełnieniu powstaje zobowiązanie wekslowe i do przedawnienia objętego nim roszczenia stosuje się przepisy prawa wekslowego.

Przytoczone stwierdzenia są jednoznacznym wyrazem zapatrywania, że o uzupełnieniu weksla *in blanco* zgodnie z upoważnieniem osoby na nim podpisanej można mówić wtedy, gdy uzupełnienie to nastąpiło przed upływem

terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Pogląd ten jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony (zob. m.in. wyroki: z dnia z dnia 14 października 1971 r., II CR 277/71, OSP 1971 r., nr 7-8, poz. 139, z dnia 9 września 2004 r., II CK 499/03, Glosa 2005, nr 4, s. 38, z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 130, z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 170/04, nie publ., z dnia 30 listopada 2005 r., III CK 274/05, nie publ., z dnia 15 lutego 2006 r., IV CSK 15/05, nie publ., z dnia 14 lipca 2006 r., II CSK 75/06, nie publ., z dnia 19 października 2006 r., V CSK 205/06, nie publ., z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07, nie publ., z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 522/07, nie publ., z dnia 15 maja 2008 r., I CSK 548/07, nie publ., z dnia 11 sierpnia 2010 r., I CSK 616/09, nie publ., z dnia 1 grudnia 2010 r., I CSK 181/10, nie publ., z dnia 13 grudnia 2012 r., IV CSK 199/12, nie publ. i z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 64), a konsekwencją jego aprobaty musi być uznanie, że zarzut uzupełnienia weksla po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego przysługuje również poręczycielowi. Sąd Apelacyjny, wbrew stanowisku skarżącej, nie wyraził odmiennego zapatrywania. Zarzut naruszenia art. 10 w związku z art. 32 i art. 103 pr. weksl. należało zatem uznać za bezzasadny.

Zasadniczą przesłankę oceny, że podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia okazał się nieskuteczny było stwierdzenie, że weksel zabezpieczający roszczenie powódki wobec pozwanej został uzupełniony przed upływem terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. Konstatacja ta - co trafnie zarzuciła skarżąca - budzi istotne zastrzeżenia.

Ocena, czy określone roszczenie majątkowe przedawniło się wymaga uwzględnienia przesłanek istotnych dla jej przeprowadzenia. Konieczne jest ustalenie, w jakim terminie roszczenie ulega przedawnieniu oraz kiedy rozpoczął się i zakończył jego bieg; w ramach tej drugiej przesłanki może powstać potrzeba rozważenia, czy bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu lub przerwaniu.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wskazano przesłanek stanowiących podstawę stwierdzenia, że uzupełnienie weksla (w dniu 15 marca 2013 r.) nastąpiło przed upływem terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku

podstawowego; okoliczności istotne dla tej oceny nie zostały ustalone. Zaniechanie to jest niezrozumiałe tym bardziej, że w apelacji podniesiono zarzut uzupełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem. Nie wiadomo zatem, na jakiej podstawie Sąd Apelacyjny uznał zarzut przedawnienia za nieusprawiedliwiony, co nie pozwala skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia art. 378 § 1 w związku z 328 § 2 i art. 391 § 1 k.p.c., a w konsekwencji - pozostałych zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

kc

aj